

DELAVEC

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna šte. 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglasi po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije so poštne
proste.

Debata z neodvisnimi.

Debate, kakor smo jih pričeli z neodvisnimi organizacijami, niso prepiranje, ampak nujno potreben razgovor, ki naj služi v to, da se prav spoznamo in da si med seboj ne bomo delali krivice. S tem služimo najbolj veliki misli konsolidacije delavskega pokreta. Zato ni škoda prostora, ki ga zato porabimo. Zadnja »Strokovna borba« nam posveča več člankov.

Na članek »Reformistična in revolucionarna strategija« in na članek »Tri smeri v strokovnih organizacijah« odgovarjamo samo to le:

V teh člankih delate strokovnim organizacijam, ki so priključene Strokovni komisiji in zapadni internacionalni velikokrat krivico. To zlasti s tem, da trdite, da smo mi mnenja, da bomo le potom legalnih reform spremenili sedanji družabni red.

Kaj pravimo mi o tem vprašanju v resnici? Že v zadnjem članku smo trdili nekaj čisto drugega. Svoje članstvo smo vedno tudi čisto drugače vzgajali. Ali hočete dokazov za to? Naj ponatisnemo nekaj misli iz članka »Narodno pravo« iz 5. in 6. šte. »Naših zapiskov« 1922, ki jasno povedo, kako mi ta vprašanja presojamo.

Tam je zapisano o novem pravu, kakor lebdi v miselnem svetu vstajajočega proletarijata, naslednje:

»Veliko se piše o tem ali naj vstvarjamo novi družabni red v revolucionarnem boju, ali s pomočjo mirnega razvoja. Debatirali smo o tem, ali naj se uveljavi socializem z evolucijo ali z revolucijo.

Kdor misli pod besedo evolucija na način, ki naj nam prinese nov družabni red brez sile, brez boja, ta nam ne bo prinesel novega prava. Zakaj obstoječe pravo ne umira nikdar samo od sebe, iz svoje lastne volje, ampak le tam, kjer zadeva ob jačjega nasprotnika. Zato proletariat samo v zakonodajnih odborih ne more izvojevati svojih pravic. V zakonodajnih odborih se nahajajo njegovi mirovni delegati. Zunaj mora proletariat zbirati svoje glavne sile in biti svoje vojske. Ako bi teh vojsk ne bilo, kakšna naj bo veljava posredovalcev-delegatov? Kdo naj jim verjame, da so tisti, koje zastopajo, vredni lepšega življenja in da so si ga zmožni izvojevati?

Brez revolucionarnih bojev ni novega prava.

Revolucija pa nam ne pomenja le krvavih bojev — to je samo najostrejša oblika revolucije — ampak vsak boj proti zakonu. Zgodovina delavskega gibanja je dolga vrsta revolucionarnih pokretov vseh vrst. Delavstvu so prepovedali praznovati praznik prvega maja. Delavstvo pa ga je vkljub temu praznovalo, ne meneč se za preganjanja, ki so bila za to praznovanje po zakonu določena. Že to je bila revolucija. In ker je imelo delavstvo toliko sile, da je zakon ni mogel streti, je moral to silo priznati. Če smo dejali, da brez revolucionarnih bojev ni novega prava in da bi bilo popolnoma napačno, ako bi pričakovalo delavstvo vse od dela svojih zastopnikov v zakonodajnih zborih, moramo pa na drugi strani povdariti, da je to delo izredno važno.

Novo pravo se ne poraja povsod in vedno v enako ostrem trenju, med enakim pokončevanjem, za enako ceno revolucionarne krvi. Politik lahko gleda naprej, lahko sodi po vzgledih in izkušnjah o šansah predstojećih bojev in lahko razmišlja prej o miru, predno je spregovorilo orožje svoj zadnji dokaz.

To je vzrok, da se odigravajo revolucije v deželah z visoko politično inteligenco

manj krvavo, kakor tam, kjer te inteligence ni. Tam je treba premeriti vso silo orožja — in pretrpeti pri tem vso silo razdejanja. Težko je potem reči, kdo je tega razdejanja kriv. V Beogradu visijo po vseh stenah slike: Kaj so naredili boljševiki iz Rusije? Po našem mnenju so to krivične slike. Z isto pravico — in morda večjo — bi lahko napisali: Kaj so naredili iz Rusije tisti, ki so pustili, da se je nabirala in nabrala tolika sila gnjeva, obupa in volje po razdejanju, ki je udarila ob revoluciji s takšno silo na dan.

Das eben ist der Fluch der bösen Tat,
Das sie fortzeugend, immer Böses muss gebären.

Velikega pomena je torej, da ima narod može, ki znajo preценiti, kakšno naj bo naravno pravo, kakor ga zahteva razmerje živih sil, ki jih morajo znati preценiti. Naloga proletarskih zastopnikov v zakonodajnih odborih je, da poskusijo to cenitev olajšati. Proletariat pa mora vedno biti pripravljen na ostro borbo. Če te misli na kratko zberemo bomo rekli:

Ni novega prava, če ni sile, ki si ga je pripravljena v revolucionarni borbi priboriti. Zato mora biti naša borba revolucionarna

Ako spremlja to borbo delo za zbiranje sil, diplomatska borba in drugi poskusi, da se izvede boj za novo pravo uspešno in v obliki, s koje je zvezano čim manjše razdejanje in ako imenujemo to delo evolucionarno metodo, potem je evolucija važen činitelj v boju za novo pravo. Ako pa je ta beseda izraz za mirno, za vsako ceno zakonito reševanje družabnih nasprotij, potem za tako evolucijo nismo. Boj in revolucionarno gibanje sta nujna za novo pravo.

Primerjajte s tem Vaše članke v »Strokovni borbi« in povejte:

Ali nas niste napravili takšne kakor nismo? Ali je to samo zato, ker se niste brigali za naše delo? Ali je to umetno iskanje razlik samo izraz, da se notranje še niste odločili za resnično enotnost revolucionarnega marksističnega pokreta?

Ali ne čutite, da ste usmerili svoje pušice tako, da lete mimo nas in nas ne zadevajo, ker ne stojimo tam, — kjer vi trdite, da stojimo. Če je kaj resničnega na vašem pisanju o evolucionarni in revolucionarni taktiki, je morda, kar se nas tiče, samo to-le resnično:

Mi verujemo v revolucije. — A istodobna, enkratna svetovna revolucija se nam v teoriji ne zdi verjetna, v danem momentu se nam zdi nemogoča.

To nas je ločilo. Danes nas, kakor upamo več ne loči. Kajti vsaj to, kar smo glede danega momenta podčrtali, verujete sedaj vsekakor tudi vi. Zato so veliki pogoji za edinstvo podani.

A kakor vidimo iz Vaše »konstatacije«, se duševno s tem še niste spoprijaznili. Mesto, da bi šli z veseljem na realno, pošteno pot do ujedinenja, kakor jo mi predlagamo, pot, ki je morda sicer dolga, a vodi gotovo do cilja, ker je iskrena in poštena, napovedujete, da boste pričeli napram nam drugo taktiko. Pa ne da bi vi v enotno fronto v srcih nikdar res ne verovali, da bi jo zavračali, da bi se s to besedo samo igrali, ker čutite, da je delavstvo od sporov utrunjeno, ker veste, da se instinktivno zaveda, da mora ustvariti res enotno fronto!

Pa ne da bi mislili, da je delavstvo otrok in da smo tudi mi otroci, ki jih je mogoče varati? Še vedno želimo, da bi ne bilo tako, še vedno mislimo, da ni mogoče, da bi bilo v vaših vrstah na celi črti tako.

Še vedno upamo, da ne bo ostala Vaša zadnja beseda tista, s katero napovedujete, da boste začeli napram pri nas priključenim organizacijam novo borbo. Mi te borbe ne želimo, a se je tudi ne bojimo. Pokazali pa smo tako jasno, da je enismo zakrivali in da mora v slučaju, da se še huje razvname, — prenehala pravzaprav v resnici nikdar ni, kar dokazuje vsaka številka strokovnih glasil in sicer

zlasti vaših — pasti vsa krivda zato na drugo stran, ki sicer vedno govori o enotni fronti, od koje pa en del očitno misli, da je enotna fronta laž za otroke. Mi pozivljamo nasprotno stran vkljub temu k delu za resnično enotno fronto, ker vemo, da ni mogoče, da bi se na nasprotni strani s to veliko, delavstvu sveto željo vsi igrali in da bi vsi zavračali našo dobro premišljeno pot za konsolidacijo delavskega pokreta.

Kdor pa hoče na vsak način še hujših cepitev in novih bojev naj ve, da so naše organizacije na svojih postojankah.

Pred uzakonjenjem soc. zavarovanja na Češkoslovaškem.

(Dopis s Češkega.)

Socialistično delavstvo češkoslovaške republike stoji pred uzakonjenjem ene najvažnejših točk svojega socialno-demokratskega programa, in sicer pred uzakonjenjem starostnega in invalidskega zavarovanja. Štirideset let je klicalo delavstvo v Avstriji po pravičnem zavarovanju za starost, priredilo na tisoče in tisoče shodov za socialno zavarovanje, toda dunajske vlade so bile neme za te delavske klice. Šele republika skuša sedaj delavstvo razbremeniti bremena, ki ga je doslej težilo.

Vlada republike je predložila parlamentu osnovo zakona za socialno zavarovanje, ki jo je izdelalo ministrstvo za socialno skrbstvo pod vodstvom ministra sodruga Gustava Habermanna. — Osnova je dodeljena k obravnavi socialno-političnemu odboru zbornice, ki je radi nujnosti rešitve v stalnem zasedanju. Poročevalec o tej za delavstvo nad vse važni zadevi bo v parlamentu bivši minister socialnega skrbstva poslanec sodnik dr. Vinter.

Osnova starostnega zavarovanja obsega 289 členov, ki so razdeljeni na šest poglavij. Vsako poglavje ima zopet več pododdelkov. Prva glava obsega splošna določila (§ 1—23), druga: organizacija zavarovanja samega (§ 24—94), tretja govori o zavarovalnih dajatvah (§ 95—156), četrta razpravlja o zavarovalnem in denarnem gospodarstvu zavarovalnic (§ 157—185), peta ugotavlja uredbo in zavarovalno vodstvo, šesta ima končna določila, kako se kaznuje, prehaja od uprave k novi upravi in izvršilne predpise (§ 239—289).

Ta, od ministrstva pripravljena osnova, razpravlja o zavarovanju nameščenec. Osnova za samostojne osebe (obrtniki, kajzarji itd.) se izdelava med obravnavo osnove v parlamentu in senatu. Bolniško zakonodajstvo je razširilo svoj delokrog na vse osebe, ki se nahajajo v meznem razmerju (torej tudi na državne uradnike! Opomba pisca); na nje se razteza tudi starostno in invalidsko zavarovanje, ki jih navaja zopet nova osnova. Sprejeta niso v osnovo le posebna zavarovanja, ker so že s posebnimi zakoni uravnana, kot na primer zavarovanje rudarjev in pokojniško zavarovanje.

Nova osnova socialnega zavarovanja se opira na bolniške blagajne, ki so se spremenile v okrajne blagajne in sicer tako, da je osredotočeno zavarovanje vedno v enem zavodu, ki ima za svoj delokrog cel okoliš, kateregakoli političnega okraja. Osrednja zavarovalnica

ima možnost vplivati na upravo okrajnih zavarovalnic. Ima nad njimi nadzorstvo, imenuje tem zavarovalnicam ravnatelje, blagajnike in računovodje.

Nova osnova obravnava tudi nanovo zavarovalno vodstvo. Pušča sicer razsodišča, ki so bila dosedaj, še tudi nadalje v veljavi, toda odreja za vodjo sodnika iz poklica in dovoljuje oklic na zavarovalno sodišče. Preje proti razsodbi razsodišča ni bilo priziva. Zavarovalno sodišče pa uravnava spore med zavarovalnicami in podjetniki, bolnicami in podobno. Proti razsodbi zavarovalnega sodišča se sme pritožiti vsakdo na zavarovalno nadsodišče, ki je priključeno najvišjemu upravnemu sodišču. V tem nadsodišču so poleg juristov tudi zastopniki interesentov. Ta nadsodišča zbirajo tudi vse administrativne odločitve tako iz zavarovanja nezgod, kot pokojniškega in rudarskega zavarovanja.

Komisija, ki je izdelala osnovo, se je okoristila z izkustvi, ki so jih dobile druge države s svojim socialnim zavarovanjem, vzela je za podlago svojih proračunov najnovejše podatke, ki jih je po ljudskem štetju 1. 1921. objavil državni statistični urad češke republike. Komisija se je učila ne samo na uspehih socialnega zavarovanja, ki jih je dosegla tujina, temveč tudi na neuspehih in je skušala v osnovi odstraniti in zravntati vse slabosti. Zato lahko rečemo, da vzdrži osnova zakona socialnega zavarovanja primerno z vsakim zavarovalnim zakonom tujine, da, celo trdimo, da je za enkrat najboljša izmed vseh.

Zakon sam na sebi in če je še tako dober, ni delavstvu v prosep, če se ne izvaja pravilno. Zato prireja zveza bolniških blagajn tečaj za svoje uradništvo, skrbi za njegovo tozadevno izobrazbo in vzgojo, da tako ustvari jamstvo, da se bo zakon socialnega zavarovanja prav razlagal in vzgajal v prosep delavskih vrst.

Starostno in invalidno zavarovanje objema v svojem krogu približno 3.200.000 delavcev in zahteva letne naklade 1 in tri četrt milijarde čeških kron. Zakonito stopi v veljavo s 1. januarjem 1924. Do te dobe določa posebna naredba, da se obnemogli in za delo drugače nesposobni delavci podpirajo iz posebnega, v ta namen določenega fonda, ki znaša 100 milijonov čeških kron.

Vprašanje, ali se izvede v republiki starostno in invalidno zavarovanje, je že ugodno rešeno. Nobena stranka si

ne upa glasovati proti osnovi socialnega zavarovanja. Rešiti je le vprašanje, kakšno bo socialno zavarovanje. Zakaj meščanske stranke, v prvi vrsti navadno demokratična in agrarci, se bodo trudili, da bo osnova obravnavana v parlamentu, kolikor le mogoče poslabša v škodo delavstva. Toda delavski zastopniki bodo upajmo, vsak njihov naskok na novo pridobitev delavstva odbili.

Največjo zaslugo, da se uresničuje v češki republiki socialno zavarovanje, ima češkoslovaška socialna demokracija, ki neglede na to, da so se delavske fronte s komunističnim razbijanjem oslabile, da se je meščanska reakcija opomogla, stopa stalno korak za korakom k uresničenju socialno-demokratskega programa v dobrobit delavskega razreda.

Mezdno gibanje papirne delavstva.

Kakor smo že javili se je vršilo dne 11. maja mezdno gibanje za papirniško delavstvo Medvode-Goričane in Vevče. Na teh pogajanjih ni prišlo do zaključka, ker so se zastopniki podjetja izjavili, da nimajo tako obširnih pooblastil, in da morajo povprašati upravni svet, v koliko smejo povišati plače.

Na teh pogajanjih je bil dosežen načelen sporazum, da se bodo predvsem zvišale temeljne plače, akord se bo pa reguliral tako, da se bo zvišal onim, ki so prikrajšani. Končno odločitev naj se pa prepusti ponovnim pogajanjem, ki bi se imela vršiti najkasneje do 28. maja.

Naknadna pogajanja so se vršila dne 1. junija v prostorih »Zveze industrijev«, pri katerih so bili zastopani zastopniki obeh organizacij. Po dolgih govorancah in debatah se je dosegel sporazum, da se bodo plače zvišale mladinskim delavcem za 3 Din, ženskam za 4 Din, moškim delavcem za 5 Din in profesionalistom za 6 Din dnevno. Regulacija vakorndnih del in druge notranje zadeve v tovarni se bodo pa uredile v sporazumu z delavskimi zapniki.

Če pogledamo ta uspeh, si moramo odkrito priznati, da ni sijajen, da pa vsekakor odgovarja moči papirniškega delavstva.

Shod, ki se je vršil 13. maja na Vevčah, je jasno pokazal, na čem hira papirniško delavstvo. Mi nismo hoteli o tem shodu prinesiti nikakršne kritike, ker smo se zavedali, da bi škodovala pri mezdnem gibanju. Zato smo vsa, prav nečedna dejanja nasprotne organizacije pogoltnili v nadi, da bo prišel čas, ko jim bomo lahko povedali, kaj je prav in kaj ni.

Ta shod smo sklicali mi z edinim namenom, da pojasnimo delavstvu dejanski položaj in da ga informiramo o poteku mezdnih gibanj, ki so se vršila na Inšpekciji dela. Krščanski socialci so pa v svoji zaslepljenosti smatrali ta shod za izzivanje in so nekateri njihovi člani že par dni pred shodom govorili,

da bodo shod razgnali, če ne drugače, pa z nožmi in vilami. In res so prišli na shod v nekakem bojnem razpoloženju, zahtevali so volitev predsednika shoda, čeprav shod ni bil političen, in se ni šlo za drugo kot za večji košček kruha.

Cel čas shoda so podtikali našim sodrugom razna dejanja, ki so se izvršila kvečjemu v njihovi prebujni fantaziji, na drugi strani je pa zatrjeval njihov predsednik Kukovca, da se oni že dve leti trudijo, da bi delovali z nami roko v roki, da smo pa mi to ponudbo odbili.

Nazadnje je pa nastopil predsednik njihove zveze g. Rutar iz Ljubljane, ki je priznal, da zato ni vložil spomenice, ker sta bili na njej podpisani obe organizaciji, on pa je smatral, da je njihova sama dovolj močna, da mezdno gibanje izvede.

G. Kukovca je bil s tem priznanjem javno izpostavljen na laž, in s tem priznanjem se je tudi videlo, da klerikalcem ni šlo za to, da izvojujejo košček kruha, temveč da povečajo svojo organizacijo. Mi ne tajimo, da si želimo velike in močne organizacije, vendar nimamo organizacij izključno zato, da jih povečujemo, temveč da z njimi bojujemo za boljši obstoj delavstva.

Priznanje g. Rutarja je za nas dragoceno, da se bomo znali ravnati v bodoče in da bo delavstvo v teh tovarnah razvidelo, da si mora zgraditi razredne bojne organizacije, če hoče, da bo prišlo do boljšega položaja.

Istotako je podtikal g. Kukovca sodrugu Svetku, da hujska na stavko, ker se je ta v svojem govoru izjavil, da so zahteve tako skromne, da ne bo mogoče veliko popuščati. Gospodje kapitalisti so bili v lahkem položaju pri mezdnem gibanju, ko so pa videli, da jim ne grozi nobena nevarnost in da imajo v krščanskih socialcih dobre zaveznike, ki že v naprej skrbijo, da ne bo došlo do stavke.

Zato je treba, da si papirniško delavstvo zapomni, da bodo uspehi takrat boljši, ko bodo delavci organizirani v razrednih bojnih organizacijah, ki bodo tudi bojzmožne in ne samih prošnji in intervencij.

Da si pa take zgradimo, je pa treba poživljanja in treznosti in pridnega dela za organizacijo. Kolikor moči — toliko pravice!

Po kakšnem potu do ujedinenja?

Pod tem naslovom piše »Organizovani radnik«, centralno glasilo neodvisnih strokovnih organizacij:

»Ujedinenje od osrednjega društva do osrednjega društva ni nič malo praktično. Pri takih ujedinenjih obstoja vedno nevarnost, da se združita dve organizaciji iste stroke, ki sta pripadali do tedaj dvema nasprotnima centralama, na račun obeh central, to je sindikat si dajejo, da bi izvedli med seboj ujedinenje, medsebojne koncesije, ne samo mednarodne orientacije, ampak tudi opredelitve proti centralam delavskega strokovnega pokreta v državi.

eija delavstva, a edinstvo organizacije izvira iz razredne solidarnosti proletarskega razreda.

Več kakor očitno je, da morejo imeti uspehe le ujedinjene strokovne organizacije.

Kakor so potrdile organizacije že davno v drugih deželah in je proletariat teh dežel na svoji lastni koži izkusil, da razcepljenost strokovnih organizacij prvič slabi moralno moč delavca, drugič slabi gmotno moč za vzdrževanje stavk, tretjič napravi delodajalce odpornejše, četrtič povzroča konkurenco med delavstvom, petič dela neprizadete delavce malo-dušne za uspehe in boje onih delavcev, ki so v tem ali onem boju, a pripadajo kaki drugi delavski skupini in šestič pogostokrat vede do stavkolomstva in zloma ter neuspeha bojnih sil delavstva.

Prazna je nada, da bi kaka organizacija nadvaladala sorodno organizacijo in jo pritegnila v svojo sredo; v skupnem boju se morejo strokovne organizacije združiti in napraviti delavce ravnodušne za njihov idejni boj in njihovo idejno orientacijo.

Na ta način prihaja do gotovega rezervnega stanja, ako ne do popolne nevarnosti tako ujedinenih osrednjih društev napram obema centralnima sindikalnima inštančama v državi in napram celoti delavskega strokovnega pokreta.

Ako se na ta način slabi tako jedna, kakor druga centrala, potem tako ujedinenje poedinih osrednjih društev ne predstavlja nobenega uspeha in napredka za strokovno gibanje kot celoto. Nasprotno! Vsaka stroka bi se ujediniła po svojih posebnih razmerah in ako bi se vsi tako ujedinevali, bi prišlo nekega dne do tega, da bi imeli v Jugoslaviji popolnoma ujedinjena posamezna osrednja društva, zato pa bi ne ostalo ne sledu o enotnem strokovnem gibanju kot celini.

K tem izvajanjem imamo prav malo dostaviti. Pripomnili bi, da je ta pot za Slovenijo, kjer so vsled ozkega jezikovnega področja vse stroke ozko navezane druga na drugo, še prav posebno nevarna.

Naše strokovno glasilo se more postaviti duševno in gmotno le s skupnimi močmi na zdrave temelje.

Vsako tozadevno cepljenje je obžalovanja vredno. Zanimivo bi bilo s številkami dokazati, da zapravljajo slovenske strokovne organizacije na ta način težke tisočake na leto. Pri nas se pri takih ujedinenjih često celo na to pozablja, da vzdržuje Strokovna komisija za Slovenijo po pokrajini svoja tajništva, ki služijo enakomerno vsem strokam.

Osrednja društva se pri ujedinenju nikakor ne mislijo odreči opori, ki jo nudijo ta tajništva za vse stroke, — vkljub temu pa pozabljajo vzeti pri ujedinenju v obzir, da je treba izvesti ujedinenje tako, da se ne odreka kvote, potrebne za vzdrževanje teh tajništev.

Dosedanji poskusi nas vedno bolj uverjajo, da je treba izvesti ujedinenje strokovnih organizacij v državi po enotnem načrtu.

Atentat v Lozani.

Vaclav Vorovskij, delegat sovjetske Rusije na konferenci v Lausanni (Švica) je bil dne 10. maja napaden in umorjen. Atentat je izvršil Maurice Conradi, ki je nekoč služil v ruski carski armadi. Conradi je obstrelil še dva druga člana ruske delegacije.

Ko je morilec izvršil svoj čin, je čakal, da je prišla ponj policija. Na vprašanja je odgovarjal, kakor pravijo časnikarska poročila, da je maščeval svojega očeta in strica, katerima so boljševiki zaplenili premoženje in ju umorili. Da bi umoril tudi Čičerina, sovjetskega komisarja za zunanje zadeve pa ni imel nikdar priložnosti.

Vorovskij je bil s svojima tovarišema v restavraciji na obedu. Pri eni bližnjih miz je sedel Conradi. Ko mu je bila prilika ugodna, se je približal mizi ruskih delegatov in pričel streljati. Vest o umoru je razburila Švico in ves ostali svet.

Ruska delegacija na konferenci v

Lausanni ni bila priznana od zastopnikov zaveznikov vlad, ki rešujejo maloazijska vprašanja; konferenca je nadaljevanje pogajanj med zavezniki in Turčijo. Ker se vprašanje Črnega morja in koncesij v Mali Aziji tiče vitalno tudi Rusije, je naravno, da skuša dobiti na takih konferencah besedo. Kapitalistično časopisje v Evropi, kakor v Ameriki, hujska in napada sovjetsko Rusijo in to vpliva na fašiste, kakor olje na ogenj, ki so že prej zagrozili sovjetskim delegatom, naj zapuste Švico. Sedaj švicarski glavarji fašizma zanikavajo, da je bil Conradi njihov član.

Vaclav Vorovskij je poljskega pokolenja. Učil se je inženirstva. Že v mladosti se je pridružil ruski socialni demokraciji. Leta 1902. se je pridružil boljševičnemu krilu stranke. Bil je preganjan in deportiran v Sibirijo, odkjer je prišel v Genovo (Švica) in delal tam z drugimi ruskimi revolucionarji, kot Leninom, Kamenjevom, Krasinom in drugimi za strmoglavljenje carizma.

Njegov morilec kapitan Conradi je bil rojen v Petrogradu. Njegovi starši so bili Švicarji, naseljeni v Rusiji, kjer so imeli v posesti čokoladno tovarno. Conradi trdi, da so za časa revolucije boljševiki zaplenili tovarno in drugo premoženje in umorili njegovega očeta in strica. Conradi je bil belogardist, toda tovarne si ni mogel priboriti nazaj. Poročila o umoru njegovih sorodnikov v Rusiji si nasprotujejo in menda bo v njih veliko pretiravanja.

Ko je izvršil svoj čin v Lozani, je izjavil: »Davel, veliki švicarski patriot je rešil vaudski kanton, ampak jaz sem rešil veliko več, jaz sem rešil človeštvo pošasti boljševizma.«

Conradi ni rešil ničesar, ker se z atentati ne da ničesar rešiti. V teku vojne, po vojni in pred vojno smo imeli številne atentate. Atentati na visoke in odgovorne osebe so take stvari, kakor organizirana človeška družba. Atentati razburjajo, vzrujajo, delajo napete razmere še bolj napete, ampak tistega, kar večina atentatorjev misli doseči, ne doseže. — Z umorom reakcionarne ministra se ne odpravi reakcije. Z umorom cesarice Elizabete se ni odpravilo monarhizma. Z umorom Lincolnna se ni povrnilo telesno suženjstvo v južne države in se nikdar ne bo. Dasi je suženjstvo še v veljavi, dasi ga v gotovih oblikah še spremlja legalni pečat — suženjstvo, kakor je bilo, se ne povrne. Z atentatom na Vorovskega se ni odpravilo sovjetske Rusije in njenega režima.

Socialisti obsojamo vse atentate. — Umor Vorovskega je madež za Švico in ves kapitalistični svet. Vorovski je prišel na konferenco v Lausanno z namenom braniti interese države, ki šteje 150 milijonov ljudi, prišel je tja z namenom delati za mir, za mirno in pošteno rešitev sporov, ki bi sploh ne bili spori, če bi imeli mesto imperialističnih vlad ljudske vlade. Švicarske oblasti so odgovorne za ta umor, ker so vedele, da je velik del javnega mnenja nahujskanega proti Rusiji, ker so bile obveščene, da so ruski delegatje dobili grozilna pisma od švicarskih in italijanskih fašistov.

Hujskanje dela iz fanatičnih ljudi blazne fanatike. In umor v Lozani imajo na vesti tiste vlade, ki se zgražajo nad »barbarizmom« v Rusiji, pri tem pa pridno negujejo svoj barbarizem.

Ta članek je priobčilo slovensko glasilo ameriške socialistične zveze »Proletarec« in se mi s tem stališčem popolnoma strinjamo.

Nikdar ne smejo stati strokovne organizacije s kakim političnim društvom v zvezi, ako hočejo zadostiti svojim nalogam; ako se to zgodi, pomeni to, da jim zadajo smrtni udarec. V strokovnih organizacijah bodo vzgojeni delavci kot socialisti, ker vodijo vedno pred očmi boj s kapitalom. Vse politične stranke, naj bo to katerakoli, navdušijo delavske mase le za prehodno dobo; nasprotno vklebejo strokovne organizacije delavsko maso trajno, le one so v stanju predstavljati delavsko stranko in postaviti protiutež kapitalu. (K. Marks.)

Podlistek.

Dragiša Lapčević:

Edinstvo in solidarnost delavskega razreda.

(Dalje.)

Slabšanje gmotnega položaja pretvarja tudi mase uradništva v delavce. Vladanje kapitala ustvarja tej masi skupen položaj in skupne interese.

Na ta način se pretvarja ta masa v razred z nasprotnimi interesi vladajočega razreda, ne pretvarja pa se v razred proti samemu sebi.

Zaščita skupnih interesov v boju proti vladajočemu razredu znači boj izkoriščenih proti izkoriščencem. Ta masa se v tem boju zave svojega položaja in svojih razrednih interesov popolnoma.

Iz tega sledi, da je strokovna organizacija izrazito razredna organiza-

Mesto za bratomorni boj, se mora proletariat izreči za zdravo parolo: en razred — en pokret; ena stroka — ena strokovna organizacija. Edinstvo strokovnih organizacij na temelju neodvisnosti napram mišljenju in pravcem, ki se ne tičejo nalog strokovnih organizacij, mora biti parola vseh proletarcev, ki vidijo v odporu proti kapitalističnemu izkoriščanju elementarno silo proletariata in bitko za njegovo osvoboditev.

V tem pogledu je vrlo poučno mišljenje, ki ga je na nekem strokovnem kongresu že pred dvajsetimi leti izrazil delavec, star borec in veterani, socialistični in strokovni drug Marksa in član izvrševalnega odbora prve internacionale, znameniti Grajlih (Švica):

Da se bo omogočilo vsem organizacijam in združenjem delavske zveze intenzivno delati, je potrebno, da strokovni pokret, Delavska zveza stoji na podlagi neodvisnosti. Delavski savez mora biti tako organiziran, da nihče ni ne ustrahuje in da zaupanje, ki je vsakemu sveto, nihče ne oskruni.

(Dalje.)

All "naročnik „Kres“?

